

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ

Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΩΝ, ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ &

ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

 : Θεοφράστου & Καλλισθένους 27

T.K. 41335

Πληροφορίες: Δ. Σταυρίδης, Α. Λιακατάς

 : 2413 511119, 2413 511157

 : 2413 511199

 : d.stavridis@thessaly.gov.gr

a.liakatas@thessaly.gov.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

(fyto12@otenet.gr, f_andreoglou@yahoo.gr,
aalexopoulos@minagric.gr)

Λάρισα, 26-11-2018

Αριθμ. Πρωτ.: 19128

ΠΡΟΣ:

ΠΚΠΦΠ & ΦΕ ΒΟΛΟΥ

Τορούτζια-Νικολαΐδη

T.K. 38334, Πεδίο Άρεως – Βόλος

ΚΟΙΝ:

ΥπΑΑΤ

Γενική Δ/νση Γεωργίας

Δ/νση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής

Τμήμα Προστασίας Φυτών

Λ. Συγγρού 150

17671

Αθήνα

ΘΕΜΑ: Έκθεση προγράμματος «Γεωργικών προειδοποιήσεων ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας της βαμβακοκαλλιέργειας της χώρας έτους 2018»

Βιολογική εξέλιξη της βαμβακοκαλλιέργειας

Στην Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας κατά την καλλιεργητική περίοδο 2018, οι ιδανικές εδαφικές και καιρικές συνθήκες που επικράτησαν στα μέσα Απριλίου επέτρεψαν την ομαλή διεξαγωγή της σποράς και συντέλεσαν στο καλό και χωρίς κενά φύτρωμα των βαμβακοφύτων. Οι υψηλές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με τις σχετικά συχνές και χαμηλές σε ύψος βροχοπτώσεις του Μαΐου βοήθησαν στην ομαλή και φυσιολογική ανάπτυξη των νεαρών βαμβακοφύτων, χωρίς να υπάρχουν φαινόμενα σηψηρριζιών και οψίμισης της παραγωγής στα πρώτα φαινολογικά στάδια των φυτειών (μέχρι τα μέσα Ιουνίου).

Οι χαμηλές για την εποχή θερμοκρασίες και οι συχνές και με μεγάλο ύψος βροχοπτώσεις που επικράτησαν στα τέλη Ιουνίου, επηρέασαν την μέχρι τότε φυσιολογική πορεία των φυτειών, με αποτέλεσμα τη μερική οψίμιση της παραγωγής. Οι σημαντικές σε ύψος βροχοπτώσεις που

επικράτησαν τον Ιούλιο ενίσχυσαν την οψίμιση της παραγωγής, η οποία αντιμετωπίστηκε έγκαιρα και μετριάστηκε εξαιτίας των επεμβάσεων που πραγματοποίησαν οι βαμβακοπαραγωγοί με ρυθμιστές ανάπτυξης των φυτών (φυτορρυθμιστικές ουσίες). Οι φυσιολογικές για την εποχή καιρικές συνθήκες του Αυγούστου επέτρεψαν τη φυσιολογική και χωρίς διακυμάνσεις πορεία της βαμβακοκαλλιέργειας στην Π.Ε. Λάρισας.

Οι θερμοκρασίες (σχετικά υψηλές για την εποχή) και τα καιρικά φαινόμενα (έλλειψη βροχοπτώσεων) που επικράτησαν τον Σεπτέμβριο συντέλεσαν σε επιτυχημένες εφαρμογές αποφύλλωσης αλλά και στην ομαλή ωρίμανση των βαμβακοφυτειών, με αποτέλεσμα η συγκομιδή να ξεκινήσει και να ολοκληρωθεί έγκαιρα και χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

Τα πρώτα χτένια έκαναν την εμφάνισή τους στις αρχές Ιουνίου στις πρώιμες φυτείες και στα μέσα με τέλη Ιουνίου στις πιο όψιμες, ενώ τα πρώτα λουλούδια έκαναν την εμφάνισή τους στις αρχές Ιουλίου στις πρώιμες φυτείες. Το δέσιμο των καψών (καρυδιών) στην πλειοψηφία τους ξεκίνησε στα τέλη Ιουλίου, ενώ η βλαστική ανάπτυξη ολοκληρώθηκε στα μέσα με τέλη Αυγούστου περίπου. Το άνοιγμα των πρώτων καρυδιών ξεκίνησε μετά το πρώτο 10ημερο του Σεπτεμβρίου και η συγκομιδή πραγματοποιήθηκε κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της μετά τις 15 Οκτωβρίου και ολοκληρώθηκε στις αρχές Νοεμβρίου.

Πίνακας 1. ΒΛΑΣΤΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΒΑΜΒΑΚΙΟΥ ΣΤΗΝ Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ

Στάδιο ανάπτυξης	Ημερομηνία
Σπορά	Αρχές Απριλίου- Τέλος Απριλίου (στις μειονεκτικές και ημιορεινές περιοχές)
Φύτρωμα	Τέλη Απριλίου - Μέσα Μαΐου
Εμφάνιση 1 ^{ου} έως 4 ^{ου}	Αρχές Μαΐου - Τέλη Μαΐου
Εμφάνιση 5 ^{ου} έως 9 ^{ου}	Τέλη Μαΐου - Μέσα Ιουνίου
Εμφάνιση πρώτων χτενιών	Αρχές Ιουνίου – Μέσα με Τέλη Ιουνίου
Εμφάνιση πρώτων	Αρχές Ιουλίου - Μέσα Ιουλίου
Δέσιμο των καψών	Τέλη Ιουλίου
Ολοκλήρωση βλαστικής	Μέσα - Τέλη Αυγούστου
Ολοκλήρωση ανάπτυξης	Τέλη Αυγούστου - Μέσα Σεπτεμβρίου
Άνοιγμα των καρυδιών	Μέσα - Τέλη Σεπτεμβρίου
Συγκομιδή	Αρχές Οκτωβρίου - Αρχές Νοεμβρίου

Αγρομετεωρολογικά στοιχεία

Όπως φαίνεται και στον συνημμένο Πίνακα 2, κατά τη διάρκεια του Απρίλη επικράτησαν σχετικά υψηλές για την εποχή θερμοκρασίες και πολύ χαμηλά ύψη βροχοπτώσεων που επέτρεψαν την πρώιμη σπορά και βοήθησαν το ομαλό φύτρωμα των βαμβακοκαλλιεργειών.

Οι υψηλές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με τις σχετικά συχνές και χαμηλές σε ύψος βροχοπτώσεις του Μαΐου βοήθησαν στην ομαλή και φυσιολογική ανάπτυξη των νεαρών βαμβακοφύτων.

Οι καλοκαιρινοί μήνες χαρακτηρίστηκαν από φυσιολογικές συνθήκες, με εξαίρεση την περίοδο από τέλη Ιουνίου έως τέλη Ιουλίου οπότε επικράτησαν θερμοκρασίες και καιρικά φαινόμενα που δυσχέραναν την ομαλή πορεία της βαμβακοκαλλιέργειας και οψίμισαν μερικώς την παραγωγή.

Οι σχετικά υψηλές θερμοκρασίες για την εποχή και η έλλειψη βροχοπτώσεων που επικράτησαν τον Σεπτέμβριο βοήθησαν στην ομαλή ωρίμανση και στο φυσιολογικό άνοιγμα των καψών.

Οι παραγωγές κυμάνθηκαν από 300-600 kg/στρ με την πλειοψηφία να κυμαίνεται μεταξύ 380-450 kg/στρ., ενώ οι ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες που επικράτησαν τον Σεπτέμβριο συντέλεσαν επιπρόσθετα και στη συγκομιδή εξαιρετικής ποιότητας βαμβακιού.

Πληθυσμιακή εξέλιξη επιβλαβών οργανισμών

Η πληθυσμιακή εξέλιξη του πράσινου σκουληκιού σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις και μόνο κατά τόπους ήταν ανησυχητική αλλά όχι στα όρια της επέμβασης, όπως φαίνεται στα συνημμένα διαγράμματα πληθυσμιακής εξέλιξης αλλά και από τις δειγματοληψίες που πραγματοποιήθηκαν για την παρουσία ζωντανών προνυμφών και προσβολών.

Όσον αφορά στο ρόδινο σκουλήκι, στο δίκτυο φερομονικών παγίδων της Υπηρεσίας μας οι συλλήψεις ενήλικων ρόδινου σκουληκιού κατά τόπους ξεπερνούσαν το όριο επέμβασης, με τις προσβολές όμως να κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα όπως αποτυπώνονταν από τους επιτόπιους ελέγχους που πραγματοποιούσαν οι υπάλληλοι της Υπηρεσίας μας. Το γεγονός αυτό αποδίδεται στις επιτυχημένες χημικές επεμβάσεις των παραγωγών που ακολούθησαν τις οδηγίες των ΔΓΠ που εκδίδαμε, αλλά και στον υψηλό αριθμό ωφέλιμων εντόμων που παρατηρήθηκαν τη φετινή καλλιεργητική περίοδο.

Καθ' όλη την καλλιεργητική περίοδο και ανάλογα με τα κριτήρια που είχαν τεθεί, εκδίδονταν ανά τακτά χρονικά διαστήματα, αλλά και έκτακτα όποτε θεωρούνταν αναγκαίο, έγκαιρα Δελτία

Γεωργικών Προειδοποιήσεων (ΔΓΠ). Στα ΔΓΠ επισημαίνονταν ιδιαίτερα οι περιοχές που εμφάνιζαν επικινδυνότητα και επισημαίνονταν στους παραγωγούς τα κριτήρια με τα οποία θα έπρεπε να προβαίνουν σε χημικές επεμβάσεις, αποφεύγοντας τους άσκοπους και αλόγιστους ψεκασμούς.

Οι υπόλοιποι εχθροί (λύγκος, αφίδες, τετράνυχτοι, αλευρώδεις, ιασσίδες κ.α.) ήταν σε χαμηλά επίπεδα και μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις που εμφάνιζαν σημαντικούς πληθυσμούς και ταυτόχρονα απουσία ωφελίμων υπήρξε ανάγκη τοπικών επεμβάσεων.

Δραστικές ουσίες ευρέως φάσματος που χρησιμοποιήθηκαν και αποτελεσματικότητά τους

Οι δραστικές ουσίες που χρησιμοποιήθηκαν - είτε μόνες τους είτε σε συνδυασμούς - ήταν οι εγκεκριμένες για την αντιμετώπιση των επιζήμιων εχθρών του βαμβακιού. Οι δραστικές ουσίες ευρέως φάσματος που χρησιμοποιήθηκαν είναι:

Acetamiprid	Beta – cyfluthrin	Chlorpyrifos
Chlorpyrifos – methyl	Cypermethrin	Deltamethrin
Esfenvalerate	Fonicamid	Indoxacarb
Lamda - cyhalothrin	Metaflumizone	Methomyl
Pymetrozine	Pyriproxyfen	Sulfoxaflor
tau-Fluvalinate	Tefluthrin	Thiacloprid
Thiamethoxam	Zeta - cypermethrin	

Εκλεκτικές δραστικές ουσίες χημικού μέσου που χρησιμοποιήθηκαν και αποτελεσματικότητά τους

Οι εκλεκτικές δραστικές ουσίες που χρησιμοποιήθηκαν ήταν:

Chlorantraniliprole	Diflubenzuron	Emamectin benzoate
Spinetoram	Spinosad	

-) οι νέας γενιάς δραστικές ουσίες Chlorantraniliprole και Emamectin benzoate χρησιμοποιήθηκαν από πολλούς παραγωγούς με πολύ καλά αποτελέσματα (κυρίως το πρώτο).
-) το νέας γενιάς Spinetoram αλλά και το Spinosad με πολύ καλά αποτελέσματα (κυρίως το πρώτο).
-) ο ρυθμιστής ανάπτυξης Diflubenzuron με ικανοποιητικά αποτελέσματα από τη χρήση του.

Άλλες δραστικές ουσίες (βιολογικοί παράγοντες – βάκιλοι, μύκητες, ιοί κ.λ.π.) που χρησιμοποιήθηκαν και αποτελεσματικότητά τους

Και τη φετινή καλλιεργητική περίοδο σημαντικός ήταν ο αριθμός των παραγωγών που χρησιμοποίησαν σκευάσματα με *Bacillus thuringiensis* σε όλες τις γενεές του πράσινου σκουληκιού (κυρίως στην 1^η και 2^η γενεά), με πολύ καλά αποτελέσματα. Δεν αναφέρθηκαν παραγωγοί οι οποίοι να έκαναν χρήση του ιού της πυρηνικής πολυέδρωσης (*Helicoverpa armigera nucleopolyhedrovirus* - HearNPV).

Προβλήματα που παρουσιάσθηκαν στο σύστημα του προγράμματος και προτάσεις βελτίωσης

Προβλήματα:

- Το αίσθημα του φόβου που διακατέχει παραγωγούς αλλά και ιδιώτες Γεωπόνους εμπόρους γεωργικών εφοδίων, εξαιτίας των υψηλών πληθυσμών των προηγούμενων ετών, επηρεάζει αρνητικά τη ψυχολογία τους με αποτέλεσμα αρκετοί να ψεκάζουν προληπτικά με μη εκλεκτικά εντομοκτόνα, αν και θα πρέπει να τονιστεί ότι ο αριθμός των παραγωγών που ψεκάζει προληπτικά βαίνει μειούμενος κάθε χρόνο. Το γεγονός αυτό αποδίδεται τόσο στο αυξημένο κόστος αγοράς των γεωργικών φαρμάκων, αλλά και στην εφαρμογή των οδηγιών που ανακοινώνονται μέσω των ΔΓΠ που εκδίδει η υπηρεσία μας.
- Ο ανεπαρκής αριθμός υπαλλήλων της Δ.Α.Ο. Π.Ε. Λάρισας, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με πολλά και ποικίλα αντικείμενα (Εθνικό Πρόγραμμα Δακοκτονίας κ.α.) αλλά και η ανεπάρκεια οχημάτων και οδηγών της Π.Ε. Λάρισας δυσχέραινε τον καθημερινό έλεγχο των αγροτεμαχίων. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι Γεωπόνοι της υπηρεσίας μας πέραν των άλλων καθηκόντων τους, αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν και τις γραφειοκρατικές και δαιδαλώδεις διαδικασίες των οικονομικών και διοικητικών απαιτήσεων του προγράμματος (αιτήματα δέσμευσης δαπανών, εγκρίσεις οικονομικής επιτροπής, πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για προμήθεια παγίδων και συνοδών υλικών, συμβάσεις με τον ανάδοχο, πληρωμές τιμολογίων, προκήρυξη πρόσληψης παρατηρητών, μισθοδοσία παρατηρητών, αναρτήσεις στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων – Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.). Τα προβλήματα σχετίζονται με την πολυπλοκότητα των διαδικασιών, τη διαφορετικότητα της πανεπιστημιακής κατεύθυνσης των αρμόδιων υπαλλήλων (Τμήματα Γεωπονίας), όπως επίσης και με το ότι οι υπάλληλοι δεν ενημερώνονται για τις αλλαγές της κείμενης νομοθεσίας (σχετικά με τα οικονομικά και τις προσλήψεις) αφού η συγκεκριμένη αρμοδιότητα ανήκει σε άλλες Διευθύνσεις των Περιφερειών (Οικονομικού, Διοίκησης, Προμηθειών).

Προτάσεις:

- Θέσπιση υπερωριακής απασχόλησης τις απογευματινές ώρες και τα Σαββατοκύριακα κατά την κρίσιμη περίοδο για πιο έγκαιρους ελέγχους και έκδοση ΔΓΠ. Ο μικρός αριθμός των υπαλλήλων-γεωπόνων των Δ.Α.Ο. οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με πολλά και ποικίλα αντικείμενα, δεν επιτρέπει τον επαρκή έλεγχο των αγροτεμαχίων, όπως επίσης και την τακτική συλλογική ενημέρωση (με τη μορφή ημερίδων, εσπερίδων κ.α.) των βαμβακοπαραγωγών ή ομάδες/οργανώσεις αυτών στις έδρες των Δήμων και στις Δημοτικές Κοινότητες.

Βαθμός που οι παραγωγοί ακολούθησαν τις προτάσεις των Δ.Γ.Π.

Οι παραγωγοί – συνεργάτες, που ήταν ενταγμένοι στο πρόγραμμα, καθώς και μεγάλος αριθμός βαμβακοπαραγωγών με αγροτεμάχια γειτονικά με αυτούς, ακολούθησαν πλήρως τις οδηγίες της υπηρεσίας μας (οι χημικές επεμβάσεις στις περιοχές αυτές ήταν από μηδενικές έως και 4 το ανώτερο, με την πλειοψηφία να κάνει από 1 έως 2 ψεκασμούς). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός παραγωγών που γειτνιάζαν με τους ενταγμένους στο πρόγραμμα παραγωγούς, είτε τηλεφωνικά είτε διά ζώσης, ζητούσαν από τους υπαλλήλους της υπηρεσίας μας να τους χορηγήσουν παγίδες και φερομόνες, προκειμένου και αυτοί να έχουν καθημερινή ενημέρωση για την εξέλιξη του πράσινου και ρόδινου σκουληκιού. Στους υπόλοιπους, που ήταν εκτός του δικτύου παρακολούθησης, η κατάσταση ήταν μοιρασμένη σχεδόν, με περισσότερο από το 50% των παραγωγών να ακολουθούν τις προτάσεις των Δελτίων. Συμπερασματικά θα μπορούσε να επισημανθεί ότι:

Προτάσεις βελτίωσης Δ.Γ.Π. και οδηγιών φυτοπροστασίας της ΔΠΦΠ.:

- Έγκριση και έναρξη του προγράμματος γεωργικών προειδοποιήσεων ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας του βαμβακιού από τον Απρίλιο κάθε έτους, προκειμένου να αντιμετωπιστούν έγκαιρα τυχόν καθυστερήσεις εξαιτίας προβλημάτων και δυσχερειών που μπορούν να προκύψουν κατά τη διεκπεραίωση των οικονομικών και διοικητικών απαιτήσεων του προγράμματος από τις Δ.Α.Ο. (αιτήματα δέσμευσης δαπανών, εγκρίσεις οικονομικής επιτροπής, πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για προμήθεια παγίδων και συνοδών υλικών, συμβάσεις με τον ανάδοχο, πληρωμές τιμολογίων, προκήρυξη πρόσληψης παρατηρητών, μισθοδοσία παρατηρητών, αναρτήσεις στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων – Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.).
- Πυκνότερο δίκτυο παγίδων.

- Εμπλοκή και άλλων φορέων (π.χ. Γεωπόνοι των Δήμων) στην παρακολούθηση του δικτύου παγίδων των Δ.Α.Ο.
- Με σκοπό την ανάλυση των προβλημάτων, την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και τον προγραμματισμό της νέας χρονιάς να πραγματοποιηθούν δύο συσκέψεις:
 - μία (1) σε Περιφερειακό επίπεδο και
 - μία (1) σε Εθνικό επίπεδο

Ο Διευθυντής
Αγροτικής Οικονομίας ΠΕ Λάρισας

Παναγιώτης Καλφούντζος